

Paweł Błasiak¹
Szczecin

Paradygmat misyjny papieża Franciszka

Wstęp

Na końcu *Ewangelii wg św. Mateusza* zapisano szczególnie istotne dla Kościoła słowa Chrystusa. W momencie pożegnania z Apostołami, kiedy powraca do Domu Ojca, Chrystus przekazuje swoim uczniom polecenie, aby szli do wszystkich ludzi niosąc im Dobrą Nowinę. Słowa Chrystusa są jednoznacznym nakazem misyjnym: „Idźcie i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego” (Mt 28, 19). Przywołane słowa stanowią ostatnie polecenie Jezusa skierowane do uczniów przed Jego Wniebowstąpieniem. *Ewangelia wg św. Marka* również zawiera mandat misyjny, choć wyrażony nieco inaczej: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię każdemu stworzeniu. Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony” (Mk 16, 15-16). Z realizacji tego nakazu Kościół od początku swojej działalności aż do dnia dzisiejszego stara się nieustannie wywiązywać, czerpiąc siłę i dynamizm do głoszenia całemu światu Dobrej Nowiny o Jezusie Chrystusie i Królestwie Bożym.

Sobór Watykański II w *Dekrecie o działalności misyjnej Kościoła Ad Gentes Divinitus* (dalej DM) w następujący sposób definiuje, na czym polega misyjna działalność Kościoła:

Ogólnie „misjami” nazywa się specjalne przedsięwzięcia, które wysłani przez Kościół głosiciele Ewangelii, idąc na cały świat, podejmują celem wykonania zadań głoszenia Ewangelii i zakładania Kościoła wśród narodów lub grup społecznych jeszcze nie wierzących w Chrystusa; (...) Właściwym celem tejże działalności

¹ Paweł Błasiak – ks. mgr, doktorant na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego, e-mail: pbpmsf@gmail.com.

misyjnej jest przepowiadanie Ewangelii i zakładanie Kościoła wśród ludów i grup, gdzie Kościół nie zapuścił jeszcze korzeni (DM 6).

Ojciec święty Franciszek w swoim nauczaniu również odwołuje się do nakazu misyjnego Chrystusa oraz nauki Soboru Watykańskiego II, kontynuując długą tradycję misji apostolskiej Kościoła. W charakterystyczny dla siebie sposób poprzez interpretację i wyjaśnianie odnajduje w nich nową treść. Można wręcz stwierdzić, iż nakaz misyjny stał się programem pontyfikatu obecnego papieża, który nawołuje, aby na nowo podjąć wezwanie pełnienia misji i ewangelizacji. Papież ukazuje to wezwanie jako zadanie skierowane do wszystkich ochrzczonych. Zatem nie tylko do Kościoła Katolickiego i nie tylko do osób duchownych, ale do wszystkich chrześcijan, także osób świeckich. Kładzie szczególny nacisk na misyjny charakter powołania chrześcijańskiego, który wynika z mocy chrztu. Wzywając uczniów Chrystusa, aby wszystkie inne zadania podporządkowały właśnie temu misyjnemu wezwaniu sprawia, że możemy mówić o dążeniu do swoistego przeobrażenia misyjnego Kościoła.

1. Rozumienie Kościoła przez papieża Franciszka

Aby lepiej poznać zamysł papieża Franciszka odnośnie zadań misyjnych chrześcijaństwa należałoby uchwycić sens jego osobistego rozumienia Kościoła.

Papież postrzega Kościół w perspektywie nauczania Soboru Watykańskiego II oraz w duchu refleksji eklesjalnej papieża doby posoborowej: bł. Jana XXIII, bł. Pawła VI, Jana Pawła I, św. Jana Pawła II oraz Benedykta XVI. Franciszek kontynuuje ich myśl, odwołując się do swoich poprzedników i czerpiąc z ich nauczania. Jednak, jak zauważa kard. Walter Kasper, bł. Paweł VI jest Franciszkowi najbliższy². Franciszek, będąc pierwszym biskupem Rzymu, który nie brał udziału w obradach Soboru Watykańskiego II zapoczątkowuje nową erę w jego recepcji³.

W poglądach Franciszka odnośnie Kościoła można dostrzec rozumienie jego posługi w kilku wymiarach: Kościół jako wspólnota, Kościół jako powszechny sakrament zbawienia, Kościół jako tajemnica oraz Kościół jako misja. Tak rozumiejąc Kościół kontynuuje i rozwija eklesjologię posoborową⁴.

Papież dąży do głębokiego przeobrażenia Kościoła w duchu misyjnym. Pragnie Kościoła ubogiego głoszącego przez wszystkich uczniów Ewangelię Chry-

---

² Por. W. Kasper, *Papież Franciszek. Rewolucja czułości i miłości*, Warszawa 2015, s. 38.

³ Zob. tamże, s. 39.

⁴ Zob. D. Lipiec, *Duszpasterstwo misyjne w nauczaniu papieża Franciszka*, [w:] *Duszpasterstwo w świetle nauczania papieża Franciszka*, D. Lipiec [red.], Lublin 2015, s.10.

stusa. Podejmuje temat podmiotowości ludu Bożego w Kościele i pragnie do wartościowania jego roli wskazując zadania, jakie powinien podejmować⁵.

Jeszcze jako biskup Buenos Aires Bergolio, brał udział w konferencji generalnej Rady Episkopatów Ameryki Łacińskiej (CELAM) w Aparecidzie. Jest jednym z redaktorów dokumentu, który został sformułowany na ostatnim z tych posiedzeń⁶. W 2013 roku podczas Światowych Dni Młodych w Rio de Janeiro nazwał go kluczem do zrozumienia posłannictwa Kościoła⁷. Zawarty tam program opiera się na trzyetapowym planie pełnionej posługi misyjnej: „widzieć, oceniać, działać”. Do takiego sposobu aktywności zachęcał swoich słuchaczy.

2. Misja Kościoła w świetle Soboru Watykańskiego II

Sobór Watykański II w DM naucza, iż Kościół jest misyjny ze swej natury (DM 2). Jest posłany przez Boga do narodów, aby być powszechnym sakramentem zbawienia (DM 1). Misja Kościoła w tym względzie jest ogromna, tak jak wielkie są potrzeby i świat, na niwie którego Kościół działa. To dzieło jawi się przed Kościołem jako nieustanne wyzwanie, jako zadanie które ciągle trzeba podejmować. Jak zostało zapisane w wymienionym dekrecie: „Kościół jest świadom, że ma jeszcze do wykonania wielkie dzieło misyjne” (DM 10). Pomimo, że głoszenie Ewangelii trwa już ponad 2000 lat w odczuciu Kościoła zadanie to nigdy się nie dezaktualizuje. Ewangelię Chrystusa należy rozpowszechniać, aż po krańce ziemi i do „skończenia świata” (DM 3). Ten obowiązek spoczywa na Kościele na mocy Jezusowego nakazu przekazanego przez apostołów swoim następcom w osobie biskupów (DM 5).

Myśl soborowa wskazuje na trynitarny charakter misji Kościoła, wywodząc ją z misji Jezusa, który jest posłany przez Ojca i przez którego Bóg posyła Ducha Świętego.

Kościół pielgrzymujący jest misyjny ze swej natury, ponieważ swój początek bierze wedle planu Ojca z posłania (*ex missione*) Syna i z posłania Ducha Świętego. Plan ten zaś wypływa „ze źródła miłości”, czyli z miłości Boga Ojca. On to będąc Początkiem bez początku, z którego rodzi się Syn, a przez Syna pochodzi Duch Święty, stwarzając nas dobrowolnie w swej niezmiernej i pełnej miłosierdzia łaskawości i powołując łaskawie do uczestnictwa z sobą w życiu i chwale, rozlewa hojnie

---

⁵ Por. C. M. Galli, *Il „ritorno” del Popolo di Dio missionario in Francesco*, <http://www.osservatoreromano.va/it/news/dal-basso> (30.05.2017).

⁶ Por. *Aparecida, Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa, Dokument Końcowy Piątej Ogólnej Konferencji Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Południowej*, Zespół Konferencji Episkopatu Polski ds. Nowej Ewangelizacji, Warszawa 2014.

⁷ Zob. W. Kasper, *Papież Franciszek. Rewolucja czułości*, s. 39.

swą boską dobroć i rozlewać jej nie przestaje, tak żeby będąc Stwórcą wszystkiego, stał się ostatecznie „wszystkim we wszystkim” (1 Kor 15,28) (DM 2).

Działalność misyjna Kościoła wywodzi się zatem z samej istoty wiary Kościoła w Boga Trójjedynego. Jest ona zakorzeniona w naturze Boga, który będąc Jeden w trzech Osobach nie jest zamknięty w sobie, lecz przeciwnie kierując się miłością udziela się na sposób właśnie misyjny to znaczy przez posłanie (*ex missione*). Zwięźle rzecz ujmując Kościół jest misyjny, dlatego, że działa w mocy samego Boga.

Wielki poprzednik papieża Franciszka św. Jan Paweł II w encyklice *Redemptoris Missio* (dalej RM) podejmującej zagadnienie misji zauważył, że „Misja Kościoła dopiero się rozpoczyna i w jej służbie musimy zaangażować wszystkie nasze siły” (RM 1). Papież również wzywał na kartach tej encykliki do odnowy zaangażowania misyjnego. Pisał on: „Wiara odnawia się, gdy jest przekazywana” (RM 2). Wynika z tego nauczania, że to właśnie dzielenie się wiarą i Ewangelią Chrystusa zapewnia wierze żywotność, nieustanną świeżość i aktualność. Jest ono obowiązkiem Kościoła i nie można pozwolić sobie na opieszałość w tym względzie, w przeciwnym wypadku zdradzi tego, który tę misję mu zlecił.

Papież Franciszek kontynuując ten nurt myślenia ubogaca go i nieustannie rozwija idąc dalej z reformą Kościoła w duchu soborowym. W jego nauczaniu widać wyraźnie duchowe dziedzictwo rozumienia misji Kościoła jego poprzedników, jednak papież nie zatrzymuje się na ich interpretacji. Kontynuując myśli swoich poprzedników, na Stolicy Piotrowej szczególnie pochyla się nad refleksją bł. Pawła VI. Kluczowa adhortacja *Evangelii gaudium* (dalej EG) zawierająca program pontyfikatu papieża Franciszka jest w pewnej mierze kontynuacją i rozwinięciem myśli zawartych w *Evangelii nuntiandii* (dalej EN) Pawła VI⁸. Paweł VI upominał w niej:

Głoszenie ewangelicznego orędzia nie jest czymś takim, co Kościół mógłby dowolnie albo wykonywać, albo nie wykonywać, ale jest zadaniem i obowiązkiem, nałożonym mu przez Pana Jezusa, ażeby ludzie mogli wierzyć i dostąpić zbawienia. Głoszenie Ewangelii jest zgoła konieczne, jest jedyne w swoim rodzaju i nic go nie może zastąpić (EN 5).

Jednak wołanie o zaangażowanie misyjne Kościoła w nauczaniu Franciszka rozbrzmiewa częściej, bardziej natarczywie i od samego początku pontyfikatu. Co więcej, jest skierowane do wszystkich chrześcijan, zarówno osób duchownych, jak i świeckich. Podczas jednej z środowych audiencji powiedział

---

⁸ W. Kasper, *Papież Franciszek. Rewolucja czułości*, s. 38.

on: „Każdy z nas wezwany jest do ewangelizowania środowiska, w którym żyje”⁹, a „istotą dzieł misyjnych Kościoła jest służba tym, którzy nie znają Ewangelii Jezusa”¹⁰. Każdy ochrzczony – wzywa papież Franciszek – zgodnie ze swoją osobistą sytuacją życiową powinien zaangażować się w misyjną przestrzeń Kościoła¹¹. Wsłuchując się w słowa Franciszka można odnieść wrażenie, że ocenia on misje jako niezwykle ważne, jeśli nie najważniejsze zadanie zlecone Kościołowi przez Chrystusa.

3. Doświadczenie duszpasterskie i duchowość ignacjańska a wrażliwość misyjna papieża Franciszka

Należy zauważyć, że na rozumienie i przybliżanie rzeczywistości Kościoła poprzez papieża Franciszka ma również wpływ jego południowoamerykańskie pochodzenie oraz bogate doświadczenie duszpasterskie zdobyte w Argentynie. Papież Franciszek urodził się, dorastał i pełnił posługę w Buenos Aires w ogromnej aglomeracji miejskiej, gdzie kontrastują bogactwo oraz przepych z dzielnicami nędzy (*casas miserias*). Lata jego posługi jako prowincjała jezuitów tym kraju¹² zbiegają się z bolesnym czasem dla Argentyny, który stanowił okres tzw. „brudnej wojny”, trwający w latach 1976 – 1983. Był to czas, gdy władzę w Argentynie dzierżyła junta wojskowa w brutalny sposób zwalczając swoich przeciwników. Za pomocą wojska oraz policji dokonywano porwań, tortur a także zabójstw osób zaangażowanych lub choćby podejrzanych o działalność sprzeczną z oficjalną polityką władzy. Bergolio musiał mierzyć się w tamtym czasie z represjami wymierzonymi również w ludzi Kościoła, także w jego współbraci. Ochraniał i ukrywał wiele osób poszukiwanych, które znalazły się w śmiertelnym niebezpieczeństwie. Wielu osobom pomógł także wydostać się z kraju ratując ich życie. Już wtedy wykazywał się aktywnością i dużą odwagą.

Rzeczywistość Kościoła argentyńskiego, jak i Kościoła latynoamerykańskiego w ogólności jest różna od rzeczywistości Kościoła w Europie. Papież Franciszek kładzie duży nacisk na zmysł wiary ludu Bożego pielgrzymującego przez historię. Dowartościowuje wiarę obecną w życiu ludzi prostych. Bardzo ceni doświadczenie wypływające z życia, a nie tylko ze studiowania teologii.

---

⁹ Papież Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień misyjny 2015*, <http://papiez.wiara.pl/doc/2762740.Oredzie-na-Swiatowy-Dzien-Misyjny-2015> (30.03.2017).

¹⁰ Tamże.

¹¹ Por. tamże.

¹² Por. Jorge M. Bergolio był prowincjałem jezuitów w Argentynie w latach 1973–1979.

Na papieża istotny wpływ wywiera również duchowość ignacjańska¹³. Należy przypomnieć, że Towarzystwo Jezusowe potocznie zwane Jezuitami, którego członkiem jest obecny papież, to wspólnota wyraźnie misyjna. Rzesze jezuitów od momentu powstania¹⁴ zakonu wyruszało na misje i nadal pełnią tę posługę w najodleglejszych zakątkach świata. Charakterystycznym przy tej posłudze wyznacznikiem ich duchowości jest składane przyrzeczenie papieżowi jako czwarty ślub zakonny, dotyczące posłuszeństwa co do misji. W ten sposób zobowiązują się udać do każdego miejsca, gdzie zostaną przez papieża posłani. Jednym z patronów misji w Kościele Katolickim jest właśnie jezuita św. Franciszek Ksawery. Wspomniane pochodzenie, doświadczenie zdobyte w Argentynie podczas bardzo trudnej sytuacji polityczno-gospodarczej w czasie tzw. „brudnej wojny” oraz duchowość ignacjańska wykształciły jedyny w swoim rodzaju i niespotykany dotąd na Stolicy Piotrowej sposób pełnienia posługi pasterskiej papieża Franciszka. Bardziej bezpośredni, spontaniczny, wyraźnie dążący ku prostym ludziom, ku spotkaniu z konkretnym człowiekiem, nieprzewidywalny, wymykający się schematom, otwarty.

Wymienione wyżej czynniki ukształtowały również wyraźne i mocne ukierunkowanie papieża na działalność misyjną oraz pomoc osobom pokrzywdzonym. Nawet imię, które obrał, jest zapowiedzą pewnej odmiany w pełnieniu posługi piotrowej. W przypadku Franciszka można upatrywać kontynuację myśli swoich prekursorów, lecz trudno jest mówić o prostej kontynuacji pontyfikatu któregoś z poprzedników. Raczej należy otworzyć się na nowość, jaką przynosi prowadzenie Kościoła przez posługę tego papieża.

4. Misyjne nawoływanie papieża Franciszka

Zatrzymując się na niektórych wypowiedziach papieża Franciszka odkrywa się w nich pewne powtarzające się wezwania. Na ich podstawie można uprzytomnić sobie, jak on rozumie Jezusowe wezwanie zawarte w mandacie misyjnym i w jaki sposób realizuje je w swoim nauczaniu. Podczas Mszy Świętej na zakończenie konklawe, w niecałe dwadzieścia cztery godziny po dokonanych wyborze (14 marca 2013 r.), nowo wybrany papież Franciszek nazwał życie ludzkie wędrówką. Powiedział: „Nie jest dobrze, kiedy się zatrzymujemy. Trze-

---

¹³ Zob. M. Białkowski. *Wokół Soboru watykańskiego II. Studia i szkice*, Toruń: Dom Wydawniczy Margrafen 2016, s.140.

¹⁴ Por. Towarzystwo Jezusowe zostało zatwierdzone przez papieża Pawła III listem apostolskim *Regimini militantis Ecclesiae* z 27 września 1540.

ba wędrować nieustannie w obecności Pana”¹⁵. W pierwszym natomiast wygłoszonym pozdrowieniu i po udzielonym błogosławieństwie z balkonu Bazyliki Św. Piotra, padły słowa: „A teraz wyruszamy w drogę”¹⁶. Mówiąc o „drodze” pragnie przekazać Kościołowi, czyli nam wszystkim, jak rozumie jego posłannictwo w świecie. Bycie „w drodze” rozumie jako zaprzeczenie stagnacji i apatii. Podczas odwiedzin we wspólnocie ewangelikalnej w Casercie powiedział: „Chrześcijanin w bezruchu – to szkodzi! (...) to co nieruchome, co się nie porusza psuje się. Jak stojąca woda”¹⁷. W jego słowach można odczytać nawiązanie do Jezusowego polecenia: „Idźcie na cały świat!”.

W adhortacji EG¹⁸ – odebranej jako bardzo praktyczny program jego pontyfikatu – już na początku odwołuje się do przywołanych słów Pana Jezusa, będących nakazem misyjnym, dostrzegając w nich „dynamizm wyjścia”, jaki Bóg pragnie w nas obudzić. W jego rozumieniu nie należy się zatrzymywać i koncentrować na aktualnym stanie rzeczy, lecz nieustannie podążać naprzód stawiając sobie nowe cele i wymagania. Franciszek wręcz obawia się takiego Kościoła, który skupia się na zachowaniu niezmiennego stanu rzeczy lub kieruje się zasadą: „zawsze tak było”. Uważa on, że struktury Kościoła nie mogą być skostniałe, lecz mają być „kanałami do ewangelizacji świata”, to dzięki nim Ewangelia ma docierać do wszystkich¹⁹. „Nie możemy stać się sztywnymi chrześcijanami – przestrzega – którzy spokojnie rozmawiają o teologii przy herbach. Musimy stać się odważnymi chrześcijanami szukając tych, którzy najbardziej potrzebują pomocy”²⁰.

Wymiar „drogi” Franciszek rozumie jednak szerzej. Uważa, że wszyscy członkowie Kościoła są powołani do głoszenia Ewangelii poprzez świadectwo życia²¹. „Skoro – pisze – całe życie Chrystusa ma charakter misyjny, również jego uczniowie muszą przyjąć ten sam styl życia. Ci którzy naśladują Chrystusa nie mogą nie stać się misjonarzami”²². Podkreśla potrzebę siewców Słowa,

¹⁵ Papież Franciszek, *Homilia z mszy św. z udziałem kardynałów*, Kaplica Sykstyńska, 14 marca 2013, www.vatican.va. (30.03.2017).

¹⁶ Papież Franciszek, *Pierwsze błogosławieństwo*, 13 marca 2013, www.vatican.va. (30.03.2017).

¹⁷ Papież Franciszek, *Przemówienie w Zielonoświątkowym Kościele Pojednania*, 28 lipca 2014, www.vatican.va (02.05.2015).

¹⁸ Papież Franciszek, *Adhortacja apostolska Ewangelii Gaudium. O głoszeniu Ewangelii we współczesnym świecie*, Częstochowa 2014, s. 8.

¹⁹ W. Kluj, *Perspektywa misyjna w Adhortacji Ewangelii Gaudium*, „Lumen Gentium” (2016) nr 2, s. 10.

²⁰ Papież Franciszek, *Mission the Best Cure for The Church*, „Vatican Today”. 18 kwietnia 2013, www.news.va (25.05.2017).

²¹ Por. Papież Franciszek, *Oreddie na Światowy Dzień Misyjny 2015*, <http://papiez.wiara.pl/doc/2762740.Oreddie-na-Swiatowy-Dzien-Misyjny-2015> (30.03.2017).

²² Zob. tamże.

prawdziwych zwiastunów, misjonarzy, nieustraszonych świadków Boga²³. Szuka więc wiernych całkowicie oddanych sprawie Ewangelii, co więcej do gotowości poświęcenia się, do rezygnacji z wygodnego życia, z robienia kariery na rzecz służenia Bogu. Co więcej szuka gotowych nawet do oddania swego życia. Mówiąc o „drodze” papież Franciszek ma na myśli m.in. ludzkie życie oddane Chrystusowi, które ma być dynamiczne i podlegać procesowi rozwoju poprzez naśladowanie Chrystusa. Szczególnie wyraźnie można tutaj dopatrzeć się słów Jezusa: „Ja jestem Drogą, Prawdą i Życiem” (J 14,6).

Franciszek wzywa ponadto Kościół do otwarcia się na ludzi biednych i wykluczonych, a także chorych – jak mówi – „będących na peryferiach”. Wzywa szczególnie do zauważenia wszystkich tych, których określa się jako „maluczki tego świata”. Jeszcze przed wyborem na Stolicę Piotrową napisał:

Ewangelizacja zakłada w Kościele obowiązek wychodzenia na zewnątrz. Kościół jest wezwany do tego, aby wyszedł na zewnątrz i skierował swe kroki na peryferie, nie tylko te geograficzne, ale także egzystencjalne: peryferie tajemnicy grzechu, bólu, niesprawiedliwości, ignorancji, abstrahując od religii, przekonań, peryferie wszystkich rodzajów biedy²⁴.

To właśnie do kategorii ludzi („będących na peryferiach”) w sposób szczególny²⁵ kierowana jest Ewangelia a głoszenie im Dobrej Nowiny jest znakiem Królestwa które przynosi Jezus. Służba szczególnie ludziom ubogim świadczy o bezinteresowności tych, którzy się tego podejmują, gdyż ubodzy nie mają się czym odwdziżyć²⁶.

Papież nazywa Kościół: „Otwartym domem Ojca, Domem miłosierdzia” (EG 47) a więc miejscem, gdzie ma dokonywać służba ludziom zagubionym i poranionym. Franciszek wzywa wszystkich odpowiedzialnych za Kościół do tego, aby drzwi *domu Ojca* były szeroko otwarte dla wszystkich. Co więcej, wyraża pragnienie, aby wszyscy mogli w różnym stopniu uczestniczyć w życiu Kościoła (EG 47). Mówiąc o Kościele nawiązuje do postaci ojca z „Przypowieści o synu marnotrawnym” (Łk 15, 11-32), który dostrzegając powracającego do domu rozrutnego syna, bez cienia wyrzutu przyjmuje go z otwartymi ramionami. Kościół zatem powinien naśladować wzór miłosiernego ojca co oznacza, że wierzący w Chrystusa powinni przyjmować wszystkich ludzi zagubionych, otwierać szeroko ramiona dla powracających do Kościoła i opatrywać ślady ich

²³ Por. Papież Franciszek *Cyryl i Metody uczynili Europę silniejszą*, 13 luty 2017, www.vatican.va (3.04.2017).

²⁴ Słowa kard. Jorge Bergolio przed konklawe, http://www.tchr.us/?art_id=1641, (17.04.17).

²⁵ Porównaj Jezusowe: „Błogosławieni jesteście wy ubodzy, albowiem do was należy Królestwo Boże”. (Łk 6,20).

²⁶ Zob. Papież Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień misyjny 2015*.

życiowych zranień czy upadków: Papież dalej naucza: „Potrzebny jest Kościół, który byłby w stanie towarzyszyć, wyjść poza zwyczajne słuchanie, Kościół, który towarzyszy w drodze, idąc razem z ludźmi”²⁷.

Franciszek jako autorytet w świecie w swoim nauczaniu postępuje jednak dalej i jako papież upomina się o biednych u „możnych tego świata”. Wyraża swój zdecydowany sprzeciw wobec „kultury wykluczenia” i „globalizacji obojętności”, mając na myśli negatywne zjawiska marginalizacji, wyzysku, korupcji, nierówności społecznej a także szeroko rozumianej przemocy we współczesnym świecie. Potępia również ekonomie i struktury społeczne, gdzie pieniądz zamiast służyć dobru ludzi, staje się kolejnym bożkiem, któremu oddaje się część bałwochwalczą²⁸. Wzywa ludzi dobrej woli, aby upominali się o ludzi pokrzywdzonych, najbardziej potrzebujących. W nauczaniu Franciszka „możni tego świata” mają bowiem obowiązek bronić praw każdego człowieka do godnego życia, do godnej pracy, do przynależnemu każdemu człowiekowi szacunku, niezbywalnego prawa do miłości. To wezwanie jest echem doświadczenia Kościoła nierówności i niesprawiedliwości mocno obecnych w Ameryce Płd.

W słowach natomiast skierowanych do księży papież Franciszek przestrzegł, że: „Namaszczenie nie jest po to, aby skupiać się na nas samych, a tym mniej, abyśmy je zamykali we flakoniku, ponieważ olej mógłby zjełczeć... a serce zgorzknieć”. Poleciał księżom wyjść na peryferie tam, gdzie jest cierpienie²⁹: „Nie powinniśmy zamykać się w naszych parafiach, w kręgu przyjaciół (...) z tymi, którzy myślą jak my” [przeciwnie – PB] „Kościół musi wyjść poza siebie. Dokąd? W stronę peryferii egzystencji, gdziekolwiek one są”³⁰.

Dostrzegamy zatem w wypowiedziach papieża Franciszka, że często używa kluczowych słów i zwrotów: „iść na peryferie”, „podążać drogą”, „otwierać drzwi”, „wychodzić”, „towarzyszyć w drodze”. Pokazuje to, że papież pragnie Kościoła aktywnego, przebudzonego ze stagnacji. Słowa Pana Jezusa: „Idźcie na cały świat” (Mk 16, 15). papież Franciszek traktuje dosłownie i bardzo poważnie. Rozumie je zatem nie tylko jako Słowo Boże, które należy medytować i rozważać, ale przede wszystkim jako zadanie, wezwanie do podjęcia i wypełnienia nakazu Chrystusa. Takiego zaangażowania oczekuje od wszystkich ludzi ochrzczonych.

²⁷ Papież Franciszek, *Spotkanie z episkopatem Brazylii*, 27 lipca 2013, www.vatican.va (03.04.2017).

²⁸ W. Kluj, *Perspektywa misyjna*, s. 8.

²⁹ Papież Franciszek, *Homilia wygłoszona podczas Mszy świętej Krzyżma w Wielki Czwartek*, 28 marca 2013, www.vatican.va (25.05.2017).

³⁰ Papież Franciszek, *Czuwanie modlitewne z okazji dnia ruchów, nowych wspólnot i stowarzyszeń kościelnych*, 18 maj 2013, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/przemowienia/czuwanie_16052013.html (13.03.2017).

Na koniec można także zwrócić uwagę na zachętę do radości płynącej z głoszenia Ewangelii. O tym również mówi papież nauczając, że właśnie głoszenie Ewangelii i docieranie z nią do wszystkich, a szczególnie do najbardziej potrzebujących ma być źródłem radości dla tych, którzy tego zadania się podejmują.

Zakończenie

Papież Franciszek przykłada ogromną wagę do działalności misyjnej Kościoła a jego nauczanie wnosi pewną nowość w rozumieniu misji Kościoła w świecie. Można zauważyć swoiste ożywienie tego tematu. Wzywa wszystkich chrześcijan do misyjnego zaangażowania. Często w wielu swoich wypowiedziach zachęca do podjęcia zadania wyruszenia na misje: „Wyruszenia w drogę”. Kieruje to wezwanie zarówno do Kościoła katolickiego jak i wszystkich chrześcijan. Pragnie, aby Kościół, którego jest zwierchnikiem, z odwagą i ochotnie realizował w różny sposób zadania misyjne. Przede wszystkim ma to czynić poprzez codzienną, oddaną działalność ochrzczonych na rzecz ludzi znajdujących się „na peryferiach”, jak określa wszelkiego rodzaju ludzką biedę. W swoim przepowiadaniu często używa słów i zwrotów podkreślających „dynamizm wyjścia”, aby podkreślić aktualność i ważność Jezusowego misyjnego wezwania.

Ojciec święty swoją wiarę, zaufanie, szeroko rozumianą relację z Panem Bogiem przeżywa jako drogę i w ten sposób tłumaczy ją wiernym. Drogę, którą należy podążać, aby Ewangelia Jezusa Chrystusa mogła dotrzeć do każdego człowieka, by nikt nie był pozbawiony możliwości spotkania Boga w drugim człowieku.

Papież stawia sobie za cel przeobrażenie Kościoła w taki sposób, aby podejmował on inicjatywę wyjścia i docierania do ludzi, a nie tylko troszczył się o zachowanie stanu posiadania. Przeobrażenie, które dokonując się ma sprawić, że szeroko rozumiana działalność misyjna będzie codziennością Kościoła. Działalnością prowadzoną w taki sposób, aby tym zadaniom podporządkować wszystkie inne cele i struktury kościelne. Papież pragnie, aby Kościół zrozumiał, że do tego zadania został powołany i tego od Niego oczekuje Jezus Chrystus.

Pontyfikat papieża Franciszka niesie nadzieję na to, że chrześcijanie odpowiedzą życiem na wezwanie Pana Jezusa i Jego namiestnika a także iż nastąpi rzeczywiste przeobrażenie misyjne Kościoła.

Streszczenie

Niniejszy artykuł stawia sobie za cel podkreślenie, iż w nauczaniu obecnego papieża Franciszka zawiera się duży potencjał misyjny. Wpływa on z pragnienia papieża ożywienia działalności misyjnej Kościoła. Ukazano także źródła rozumienia Kościoła przez obecnego Ojca Świętego, których początek należy upatrywać w recepcji nauczania Soboru Watykańskiego II, kontynuacji myśli oraz praktyki papieża doby posoborowej a także w indywidualne doświadczenie papieża Franciszka – jezuity.

Przytoczone w artykule niektóre fragmenty jego wypowiedzi mają za zadanie ukazać treść oraz styl wypowiedzi papieża. Franciszek w swoich wypowiedziach, przekazuje naukę o tym, że bycie chrześcijaninem jest związane z podejmowaniem zadań misyjnych co jest zadaniem wymagającym i jest zaprzeczeniem stagnacji. Franciszek często używa słów i zwrotów: „droga”, „wyjście na peryferie”, „otworzyć drzwi”, „wyruszać”. Nawiązuje w nich do mandatu misyjnego Jezusa Chrystusa odczytanego jako dosłowne wezwanie skierowane do wszystkich ochrzczonych oraz do „Przypowieści o synu marnotrawnym”. W ten sposób papież pragnie ukazać specyfikę życia chrześcijańskiego jako życia aktywnego, otwartego na bliźniego. Jako głównych adresatów działalności Kościoła wskazuje ojciec święty osoby wykluczone ze społeczeństwa: biedne, chore, będące daleko, zmarginalizowane. Konkluzja, którą można przyjąć, stanowi teza, że recepcja nauczania papieża Franciszka być może spowoduje przeobrażenie misyjne Kościoła, które jest celem obecnego pontyfikatu oraz większą wrażliwość chrześcijan na osoby w różny sposób znajdujące się „na peryferiach”.

SŁOWA KLUCZOWE: misje, papież Franciszek, reforma Kościoła, Sobór Watykański II.

Abstract

Pope Francis' Mission Paradigm

This article aims to underline that the teachings of the present Pope contain a great deal of missionary potential. It is influenced by the Pope's desire to revive the Church's missionary activity. This is based on the source of the present Holy Father's way of understanding the Church, whose origins are to be found in the reception of the teachings of the Second Vatican Council, the continuation of these thoughts, the practices of the popes of the post-Conciliar era and the individual experiences of Pope Francis the Jesuit.

Some of the passages quoted in the article are meant to show the contents and style of the Pope's speeches. Francis, in his remarks, teaches that being a Christian is linked to missionary work, which is a demanding task counteracting stagnation. Francis often uses words and phrases such as: “road”, “go out to the periphery”, “open the door” and “move out”. They refer to the missionary mandate of Jesus Christ, read as a literal call addressed to all believers as in the “Parable of the Prodigal Son”. In this way, the Pope wishes to show the specificity of Christian life as an active, open-minded lifestyle. It means

reaching out to a person who should be accepted and to get to people with the message of the Gospel. As the main addressees of the Church's activity, the Holy Father mainly pointed out people excluded from society, particularly the poor and the sick. The conclusion that can be accepted is that the reception of the teachings of Pope Francis may have the effect of transforming the Church's mission activity and initiate a greater sensitivity among Christians towards persons who are marginalized in different ways.

KEYWORDS: missions, Pope Francis, reformation of the Church, Second Vatican Council.

Bibliografia

- Białkowski M., *Wokół Soboru Watykańskiego II. Studia i szkice*, Toruń 2016,
- Kasper W., *Papież Franciszek. Rewolucja czułości i miłości*, Warszawa 2015.
- Kluj W., *Perspektywa misyjna w Adhortacji Evangelii Gaudium „Lumen Gentium”* (2016) nr 2, s. 7-37.
- Lipiec D., *Duszpasterstwo misyjne w nauczaniu papieża Franciszka*, [w:] *Duszpasterstwo w świetle nauczania papieża Franciszka*, D. Lipiec [red.], Lublin, 2015.
- Galli. C, M, *Il „ritorno” del Popolo di Dio missionario in Francesco*, <http://www.osservatoreromano.va/it/news/dal-basso> (30.05.2017).
- Papież Franciszek, *Adhortacja apostolska Evangelii Gaudium. O głoszeniu Ewangelii we współczesnym świecie*, Częstochowa 2014.
- Papież Franciszek, *Cyryl i Metody uczynili Europę silniejszą*, 13 luty 2017, www.vatican.va (3.04.2017).
- Papież Franciszek, *Czuwanie modlitewne z okazji dnia ruchów, nowych wspólnot i stowarzyszeń kościelnych*, 18 maj 2013, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/przemowienia/czuwanie_16052013.html (12.04.2017).
- Papież Franciszek, *Homilia wygłoszona podczas Mszy świętej Krzyżma w Wielki Czwartek*, 28 marca 2013, www.vatican.va (12.04.2017).
- Papież Franciszek, *Homilia z mszy św. z udziałem kardynałów*, Kaplica Sykstyńska, 14 marca 2013, www.vatican.va (30.03.2017).
- Papież Franciszek, *Mission the Best Cure for The Church*, Vatican Today, 18 kwietnia 2013, www.news.va (12.04.2017).
- Papież Franciszek, *Oredzie na Światowy Dzień Misyjny 2015*, <http://papiez.wiara.pl/doc/2762740>. Oredzie-na-Swiatowy-Dzien-Misyjny-2015 (30.03.2017).
- Papież Franciszek, *Pierwsze błogosławieństwo*, 13 marca 2013, www.vatican.va (30.03.2017).
- Papież Franciszek, *Przemówienie w Zielonoświątkowym Kościele Pojednania*, 28 lipca 2014, www.vatican.va (02.05.2015).
- Papież Franciszek, *Spotkanie z episkopatem Brazylii*, 27 lipca 2013, www.vatican.va (03.04.2017).
- Słowa kard. Jorge Bergolio przed konklawe*, http://www.tchr.us/?art_id=1641 (17.04.17).